

ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΈΝΑΝ ΚΟΣΜΟ

Κάτω από τη Σιδηρά Θάλασσα (Σπήλαιο Κοΐοσσός)

Κείμενο – Φωτό: **ROBBI SHONE** - Μετάφραση: **ΣΤΕΪΣΥ ΑΝΔΡΕΟΥ**

Τραπωμένος από τον αιχμηρό βράχο και βγάζοντας κραυγές από τη δυσκολία, με ηλιοκαμένο το πρόσωπο περνά ξυστά από τις απότομες πλαγιές. Το να καταφέρει να χώσει το σώμα του μέσα από βασανιστικά περιορισμένα κενά απαιτεί τεχνικές γιόγκα. Αυτό έχει γίνει πλέον συχνό φαινόμενο για τον αρχηγό αποστολών Rob Eavis, που έχει παλέψει να βρει ένα μεγάλο βαθύ σπήλαιο κάτω από το σκληρό και άγονο τοπίο στα Λευκά Όρη της Κρήτης, από τότε που το πρωτοαντίκρυσε.

Η αγάπη του Eavis γι' αυτή τη συγκεκριμένη περιοχή ξεκίνησε το 2005 καθώς συμμετείχε στο 14ο Συμπόσιο Σπηλαιολογίας της UIS στην Αθήνα. Οι Έλληνες ομόλογοί του τού γνώρισαν τα Λευκά Όρη, αλλά πιο σημαντικά, την περιοχή Μαύροι Λάκκοι. Μια παρθένα κοιλάδα που κανείς δυτικός μέχρι τότε δεν είχε ερευνησει για σπήλαια.

Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού το 2006 ο Rob οδήγησε μια αποστολή αποτελούμενη από μέλη της Σπηλαιολογικής Κοινότητας του Πανεπιστημίου Shffield (SUSS). Αυτή ήταν η πρώτη από τις τρεις επιτυχημένες αποστολές για εξερεύνηση του κόσμου κάτω από τη «Σιδηρά Θάλασσα».

Έχω υπάρξει αρκετά τυχερός ώστε να έχω συμμετάσχει και στις τρεις αποστολές, εν μέρει επειδή συνόδευα τον Rob και τη φίλη του, Katte Dent, στην Ελλάδα στο συνέδριο το 2005. Όπως με όλες τις μαθητικές αποστολές υπάρχουν πολλά έξοδα, οπότε όλα έγιναν με το χαμηλότερο κόστος. Οι αρμοδιότητες μοιράστηκαν και κάθε μέλος της αποστολής έπαιζε το ρόλο του έτσι ώστε η διαμονή μας στα Λευκά Όρη να είναι χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες.

Στην άκρη ενός ασβεστολιθικού όγκου, νότια των Λευκών Ορέων στο χωριό Ανάπολις, γνωρι-

στήκαμε με τους ιδιοκτήτες ενός μικρού μπαρ. Αυτή η φιλία καλλιεργήθηκε με κάθε μας επίσκεψη και έγινε μια επαφή στην οποία χρωστάμε πολλά. Όχι μόνο μας περίμεναν με φρέσκια χωριάτικη σαλάτα, κρέας και πατάτες, αλλά και όσο ρακί άντεχε ο παρθένος οργανισμός μας. Κατά τη γνώμη μου, αυτό το παραδοσιακό ποτό είναι καλό για δύο πράγματα μόνο, να πίνεται στην Ελλάδα από τους Έλληνες και να το ρίχνεις αντί για βενζίνη στο αυτοκίνητό σου. Οι κουραστικές απότομες διαδρομές, με όλον τον εξοπλισμό, μέσα στη ζέστη, αποφεύχθηκαν χάρη στους ιδιοκτήτες του μπαρ που ευγενικά μας παρέιχαν ένα 4x4 φορτηγάκι, που μας μετέφερε με άνεση ψηλά πάνω στα Λευκά Όρη και όσο πιο κοντά στον προορισμό μας, καθώς οι Μαύροι Λάκκοι μας περίμεναν.

Όποτε ξεκινήσαμε. Όπως συμβαίνει σε τέτοιου είδους αποστολές, επίπονα μονοπάτια, σέρνοντας τις προμήθειες πάνω κάτω στις απότομες πλαγιές, παλεύοντας με την σωματική εξάντληση, ζέστη, ιδρώτας, ο ενθουσιασμός να λιγοστεύσει, μέσα στην απομόνωση για τις επόμενες εβδομάδες.

Η έλλειψη νερού ήταν η βασική μας έννοια. Η Κρήτη είναι ιδιαίτερος ζεστή και ξηρή. Η αναγνωριστική επίσκεψή μας το Πάσχα του 2006 μας είχε αποκαλύψει αυτό που τώρα ονομάζεται «Σπήλαιο Ψύκτης». Ένα μικρό, σε ωραία τοποθεσία, σπήλαιο, που είχε αρκετό χώρο για να απλώσουμε κομμάτια μουσαμά, τα οποία συνέλεγαν σταγόνες νερού καθώς

Great Canadian SOX Special Κάλτσες

ΞΕΠΟΥΛΗΜΑ ΟΠΟΙΟΣ ΠΡΟΛΑΒΕΙ

ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ
ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ 3 ΖΕΥΓΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΩ
ΕΚΠΤΩΣΗ 10%

 <p>COOLMAX AIR SOCK 72% coolmax - 28% nylon Γαλήνωση, για όλες τις εποχές Βάθος: μέση, σπαρ Τιμή: 8,5€</p>	<p>30 BELLOW CLASSIC 70% μαλλί - 30% nylon Χειμώνα, για χαμηλές θερμοκρασίες Ορεβασία, πεζοπορία, κινήσι, snowboard Τιμή: 13,80€</p>	
 <p>POWER TREKKER 45% Merino Wool - 40% βαμβάκι Για όλες τις εποχές Κινήσι, ορεβασία, πεζοπορία Τιμή: 12,5€</p>	<p>TRADITIONAL BOOTSOCK 50% Μαλλί - 25% nylon - 25% ακρυλικό Για όλες τις εποχές Κινήσι, ορεβασία, μεγάλης αντοχής Τιμή: 6,40€</p>	
 <p>TRAPPER BOOTGEAR 50% μαλλί - 25% nylon - 25% ακρυλικό Χειμώνας, φθινόπωρο Κινήσι, ορεβασία, φάρμα, χειμερινό σπαρ Τιμή: 8,80€</p>	<p>BUSH TREKKER BOOTGEAR 60% μαλλί - 20% nylon - 20% ακρυλικό Για όλα τα χρόνια Ορεβασία, κινήσι, πεζοπορία, χειμερινό σπαρ, μεγάλης αντοχής Τιμή: 8,60€</p>	
 <p>VOYAGEUR BOOTGEAR 60% βαμβάκι - 20% nylon - 20% ακρυλικό, φθινόπωρο Κινήσι, ορεβασία, πεζοπορία Τιμή: 7,80€</p>	<p>96% MERINO WOOL NATURALS 96% merino μαλλί - 4% nylon Για όλες τις εποχές Κινήσι, βάθος, πεζοπορία Τιμή: 9,80€</p>	
 <p>30 BELLOW XLR 70% merino μαλλί - 25% nylon - 5% spandex Χειμώνας, χαμηλές θερμοκρασίες έως -30°C Κινήσι, ορεβασία, φάρμα, snowboard Τιμή: 15,80€</p>	<p>BACKPACKER EXPEDITION 70% μαλλί merino - 25% nylon - 5% lycra Φθινόπωρο, χειμώνα, άνοιξη Ορεβασία, κινήσι, αναρρίχηση, πεζοπορία Τιμή: 12,80€</p>	
 <p>TECHNICAL EXPLORER EXTREM 38% merino - 30% coolmax - 22% nylon, 12% βαμβάκι Για όλες τις εποχές Ορεβασία, πεζοπορία, αναρρίχηση, κινήσι Τιμή: 10,60€</p>	<p>ARTIC TRAIL 85% οσέο μαλλί (prestretch), 15% nylon Επιπρόσθετο για βαρύτερα χειμώνα, έως -40°C Ορεβασία, κινήσι, φάρμα 5κ, υπέρθετο Τιμή: 15,60€</p>	

Γενικός αντιπρόσωπος: ΚΟΜΙΝΗΣ
M. Μουσούρου 55, Παγκράτι ΑΘΗΝΑ
Τηλ./Fax: 210-7012213, κιν.: 6974-437739

έπεφταν από την οροφή του σπηλαίου. Το νερό κατευθυνόταν σε μεγάλα πλαστικά βαρέλια, αποθηκευόταν και μπορούσαμε να το χρησιμοποιήσουμε. Αυτή η διαδικασία ακολουθήθηκε το 2006 και το 2008, καθώς οι ομάδες επέλεξαν να κατασκηνώσουν στην περιοχή Μαύροι Λάκκοι.

Το σπήλαιο είναι σποραδικό και αυτό έχει το τίμημά του. Κάθε μέρα περιφερόμαστε στο άγνοιο τοπίο σημειώνοντας με συντεταγμένες τα ανοιχτά φρεάτια και τα σπηλαιολογικά σχήματα στο GPS μας. Κατά περιπτώσεις σταθήκαμε τυχεροί και όλο και πιο βαθιά κατεβαίναμε στη γη. Καθώς φωτίζαμε με τους φακούς κεφαλής τον υγρό βράχινο τοίχο ένα σχοινί εμφανίζεται το οποίο κρέμεται από τη μαυρίλα από πάνω μας. Το πάτωμα του σπηλαίου παρουσιάζεται πρόωρα και ακόμα βλέποντας φως του ήλιου, το κομμάτι χιονιού, σίγουρο σημάδι ότι ακόμα ένα σπήλαιο εξερευνήθηκε. Μικρές ανακαλύψεις κατέληξαν σε μια θριαμβική γιορτή πίσω στην κατασκήνωση βάσης στους Μαύρους Λάκκους. Τα σπήλαια «Ήλιος», «Parthanon Pot» και «Χαλικοσχιμή» ήταν ανάμεσα στα σημαντικά ευρήματα του 2006. Αυτά είναι σπήλαια που αξίζει να είναι περήφανος κανείς, ενώ παλεύει με στενά περάσματα ή αποφεύγει σαθρά βράχια, τα οποία είναι κατακρεμνισμένα μέσα στα ανοιχτά πηγάδια. Κάθε νέα ανακάλυψη κερδίζεται δύσκολα εδώ και γι' αυτό το λόγο η κοιλάδα έγινε γνωστή ως η Σιδηρά Θάλασσα.

Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν έχουν ζήσει ένα τέτοιο αδιαπέρατο σκοτάδι. Επάνω στην λεπτή επιφάνεια της γης, ακόμα και στο κατασκόταδο υπάρχει πάντα κάποιο φως και κάπου. Φως των αστεριών ή της Σελήνης. Τα μάτια προσαρμόζονται. Αλλά όχι μέσα στα βάθη της γης. Εδώ το σκοτάδι είναι τόσο πυκνό, που μπορεί να κρατάς το χέρι σου μπροστά στο πρόσωπό σου και να μην το βλέπεις. Μέσα στον ξάστερο ουρανό κάθε νύχτα, τα Λευκά Όρη φέρνουν πολύ κρύο, με τη θερμοκρασία να πέφτει αρκετούς βαθμούς κάτω από το μηδέν. Προσπαθώ να κοιμηθώ, τρέμοντας και κουλουριασμένος σαν σαλιγκάρι στο συνθετικό του καρβούκι. Ο θόρυβος από το συρλιαχτό του αέρα που φυσάει μέσα από τον ευπα-

θή καταυλισμό μας, με κρατάει ξύπνιο. Όπου έρχεται η πρωινή ανατολή.

Κατά τη διάρκεια της αποστολής το 2006, πάνω από 200 σπήλαια καταγράφηκαν και εξερευνήθηκαν λεπτομερώς. Άλλα 150 το 2008 επανέφεραν τις πεποιθήσεις πολλών ότι ένα γιγάντιο ενεργό σπήλαιο υπήρχε βαθιά υπογείως, που μεταφέρει όλο το λιωμένο νερό από τις χιονοπτώσεις του χειμώνα και τις βροχές από τις καλοκαιρινές καταιγίδες μέσα από τούνελ και σπήλαια τεράστιων διαστάσεων.

Για μέρες και μέρες ομάδες φοιτητών θα έψαχναν τις απόκρημνες πλαγιές σε απεγνωσμένες προσπάθειες να ανακαλύψουν ένα σπήλαιο, μια εσοχή, οτιδήποτε θα μπορούσε να προσφέρει καταφύγιο μακριά από τον καυτό ήλιο. Χωρίς βλάστηση στα ψηλά, τα Λευκά Όρη είναι πολύ εκτεθειμένα και είσαι ιδιαίτερος επιρρεπής στην αφυδάτωση και την ηλίαση. Με περιορισμένο το νερό, ούτε για συζήτηση να πλύνουμε τα ρούχα μας και να πλυθούμε και εμείς οι ίδιοι. Οπότε περιττό να πω πως όλοι

ήμασταν σαν βρωμερά τριχωτά τερατάκια με απαίσια μυρωδιά. Μετά από τέσσερις εβδομάδες σε δύσκολες συνθήκες, τα ρούχα μας έμοιαζαν περισσότερο σκισμένα κουρέλια πάνω σε σκιάχτρα από το τρίψιμο πάνω στον αιχμηρό ασβεστόλιθο μέσα από στενά και αλλόκοτα πηγάδια. Ό,τι είχε απομείνει από τις σκηνές μας στο τέλος ήταν γεμάτο από σκόνη. Το σίγουρο είναι πως ήταν μια εμπειρία, μια πραγματική επιμορφωτική στροφή. Για τους περισσότερους ήταν μια καινούργια πρόκληση, μια πρόκληση που μπορεί να μην επαναληφθεί ποτέ.

Κατά τη διάρκεια της αποστολής του 2008, την προτελευταία μέρα, ο Eavis έκανε μια από τις σπουδαιότερες ανακαλύψεις και των δυο ταξιδιών. Εισχωρώντας όλο και πιο κάτω, μέσα από ένα πηγάδι – καμινάδα, η παρουσία του αναστάτωσε κάποια περιστέρια που φώλιαζαν εκεί και καθώς η αποφασιστικότητά του τον παρότρυνε, βρέθηκε ξαφνικά να στέκεται στο χείλος του χάους. Το φως του φακού του απλά εξαφανίστηκε μέσα στο απέραντο σκοτάδι. Είχε ανακαλύψει το Κολοσσός, μια γιγάντια μαύρη τρύπα που βουτούσε και χανόταν στα βάθη της δημιουργίας. Δυστυχώς ο χρόνος κρατούσε το τελευταίο χαρτί και στα -213μ., έχοντας να προλάβει το αεροπλάνο για Αγγλία, ο Eavis έπρεπε να υποχωρήσει. Ωστόσο, αφήνοντας πίσω του αυτό το ανεξερεύνητο χάσμα που συνεχίζονταν κάθετα, αποτελούσε έναν λόγο εμπνευσης για να επιστρέψουμε στα Λευκά Όρη και να συνεχίσουμε την ίδια φλέβα.

Τα σχέδια έγιναν και στις 11 Ιουλίου 2009 μια βασική ομάδα ξαναβρήκε τα οικεία ίχνη και επέστρεψε στην Κρήτη και ψηλά στα Λευκά Όρη. Δουλεύοντας σε δυο ομάδες, σε τρεις αλληπάλληλες καταβάσεις του Κολοσσού, χωρίς ξεκούραση, είχε ως αποτέλεσμα κάποιες συγκλονιστικές στατιστικές που καταγράφηκαν σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Το μοναδικό μας καταφύγιο βρισκόταν σ' ένα σπήλαιο που ονομάζεται «AMMO», το οποίο ανακαλύφθηκε το 2008 και που μαζί με μας φιλοξενούσε και ένα τεράστιο κομμάτι χιονιού που μας πρόσφερε νερό και ψυγείο για τη συντήρηση των τροφίμων. Ήταν ένα καταπληκτικό μέρος για να κοιμηθείς κατά τη διάρκεια της ημέρας όταν η θερμοκρασία στην επιφάνεια ήταν στα υψηλότερά της. Έρποντας και σπρώχνοντας μέσα από στεγνά αμμώδη περάσματα, που σε πονούσαν καθώς στριμωχόσουν, η αποφασιστικότητα και ο ενθουσιασμός της ομάδας παρέμεινε σταθερός. Ο Κολοσσός αποδείχτηκε μια πραγματικά καταπληκτική ανακάλυψη – το βαθύτερο σπήλαιο στην Ελλάδα και μακράν ένα από τα βαθύτερα σπήλαια που ανακαλύφθηκε από φοιτητές. Ο Κολοσσός σηματοδότησε ένα υπέροχο τέλος σ' αυτήν την τριετή εξερεύνηση και αφοσίωση σε μια ανέγγιχτη ασβεστολιθική περιοχή τόσο μακριά από τον πολιτισμό.

Αργά μια νύχτα και ως το πρωί, μεταφέραμε έξω τη «μεγάλη μπάζα» από το τέλος του σπηλαίου και έπειτα ήταν ξανά καθαρό όπως πριν στη φυσική του κατάσταση.

Σ' αυτή την ιστορία σπηλαίων και σπηλαιολόγων, δυσκολιών και επιβίωσης, ιλίγγου και οπτικού μεγαλείου, 553μ. κάτω από την επιφάνεια και ένα νέο πάνω από 1 χλμ. σπηλαιολογικό πέρασμα είχε πλήρως εξερευνηθεί και καταγραφεί. Οποιαδήποτε απόδειξη της παρουσίας μας είχε αφαιρεθεί –είχαμε φύγει από το σπήλαιο μονάχα με τις φωτογραφίες μας και με αξέχαστες αναμνήσεις. Μια άλλη ομάδα νεαρών φοιτητών από το Sheffield θα επιστρέψει του χρόνου να συνεχίσει την εξερεύνηση σ' αυτή την απέραντη περιοχή άγονου ασβεστόλιθου στα Λευκά Όρη και το καταπληκτικό τοπίο; Ήδη, το εύχομαι.